

Антон Павлович Чехов

Маската

В Х-ския обществен клуб даваха с благотворителна цел бал с маски или както го наричаха местните госпожици, балпарей.

Беше дванадесет часът през нощта. Нетанцуващите интелегенти без маски – петима души – седяха около голямата маса в читалнята и забихи носове и бради във вестниците, четяха, дремеяха и както се бе изразил местният кореспондент на столични вестници, твърде либерален господин – „мислеха“.

От общата зала долитаха звуците на кадрила „Вюшка“. Покрай вратата непрекъснато претичваха лакеи, като тропяха силно с крака и дрънкаха съдове. Но в самата читалня цареше дълбока тишина.

– Тук май ще е по-удобно! – чу се изведнъж нисък, глух глас, който сякаш излизаше от печката. – Хайде тук! Тук, деца!

Вратата се отвори и в читалнята влезе дебел, набит мъж, облечен като кочияш, с шапка с паунови пера и с маска. По петите му влязоха две дами с маски и лакей с поднос. На подноса имаше голяма тумбеста бутилка с ликьор, две-три шишета червено вино и няколко чаши.

– Тук! Тук ще бъде и по-хладно – каза мъжът. – Сложи таблата на масата... Сядайте, мамзели! Же ву при а ла тримонтран! А вие, господа, се посместете... няма как сега!

Мъжът се олюля и смете с ръка от масата няколко списания.

– Сложи тук! А вие, господа читатели, се посместете; не е време сега за вестници и политика... Махайте ги!

– Бих ви помолил по-тихо – каза един от интелегентите, като погледна маската през очилата си. – Тук е читалня, а не бюфет... Тук не е място за пиене.

– Защо да не е? Негли масата се клати или таванът може да падне? Чудно! Но... няма време за приказки! Махайте вестниците... Почели сте малко, стига ви толкоз; и без това сте много умни, пък и ще си развалите очите, а най-важно – аз не искам и туй то.

Лакеят сложи подноса на масата, метна кърпата през лакът и заста на до вратата. Дамите веднага се заловиха за червеното.

– Ама как може да има такива умни хора, че вестниците да им са по-интересни от тези напитки – започна мъжът с пауновите пера, като си наливаше ликьор. – Но според мене вие, уважаеми господа, обичате вестниците затова, защото нямате с какво да пиете. Вярно ли казвам? Ха-ха!... Четат! Е, и какво пише там? Господинът с очилата! Вие за какви факти четете? Ха-ха! Я се остави! Стига се превзема! По-добре пий!

Мъжът с пауновите пера се понадигна и дръпна вестника от ръцете на господина с очилата. Той пребледня, после почервеня и погледна

учудено другите интелигенти, а те – него.

– Прекалявате, уважаеми господине! – избухна той. – Вие превръщате читалнята в кръчма, позволявате си да своеволничите, да дърпате вестниците от ръцете! Не ще позволя! Вие не знаете с кого имате работа, уважаеми господине! Аз съм директорът на банката Жестяков!...

– Пет пари не давам, че си Жестяков! А твоят вестник ето какво заслужава... Мъжът вдигна вестника и го нахъса на парчета.

– Господа, но какво е това? – избъбра Жестяков втрещен. – Това е странно, това... това дори е невъобразимо...

– Господинът се разсърди – засмя се мъжът. – Тю бре, уплаших се! Чак краката ми се разтрепераха. Вижте какво, уважаеми господа! Шегата настрана, не ми се приказва с вас... Понеже искам да остана тук сам с мамзелите и искам да си направя тук удоволствието, моля да не се противопоставяте и да излезете... Молим! Господин Белебухин, пръждосай се по дяволите! Какво си нацупи мутрата? Казвам ти да излезеш – излизай, и толкова! Бързо, че инак не отговарям – не е чудно да изядеш боя!

– Тоест как тъй? – попита касиерът на съдилището за сираци Белебухин, като се зачерви и сви рамене. – Дори не разбирам... Някакъв нахалник нахълтва тук и... изведнъж такива работи!

– Каква е тази дума нахалник? – кресна ядосан мъжът с пауновите пера и тупна с юмрук по масата, така че чашите върху подноса подскочиха. – На кого приказваш ти? Да не мислиш, че като съм с маска, можеш да ми говориш всякакви думи? Какво се пенявиш толкова! Излизай, като ти казвам! Директорът на банката, омитай се, докато не е станало късно! Всички се махайте, нито един синковец да не остане тук! Хайде, пръждосвайте се!

– Абе сега ще видим! – каза Жестяков, на когото от вълнение дори очилата се изпотиха. – Ще ви науча аз вас! Ей, я повикай тук дежурния старшина!

След малко влезе дребничък червенokok старшина с небесносиня лентичка на ревера, запъхтян от танците.

– Моля, излезте! – започна той. – Тук не е място за пиене! Заповядайте в бюфета!

– Ти пък отде изникна? – попита мъжът с маската. – Да не съм те викал?

– Моля, не ми говорете на „ти“ и благоволете да излезете!

– Виж какво, мили човече: давам ти една минута срок... Тъй като си старшина и важна личност, вземи изведи под ръка тези шарлатани. На моите мамзели не им е приятно тук да има чужд човек... Стесняват се, а

аз искам срещу парите си те да бъдат в натурален вид.

– Изглежда, този самозабравен тип не разбира, че не се намира в обор! – викна Жестяков. – Повикайте тук Евстрат Спиридонич!

– Евстрат Спиридонич! – понесе се из клуба. – Къде е Евстрат Спиридонич?

Евстрат Спиридонич, старец с полицейски мундир, не закъсня да дойде.

– Моля, излезте оттук! – изхъхри той, като опули страшните си очи и замърда боядисаните си мустаци.

– Бре, че ме уплаши! – каза мъжът и се разкикоти от удоволствие. – Честна дума – уплаши ме! Какви страшилища имало, бога ми! Мустаци като на котарак, облещил очи... Хе-хе-хе!

– Моля без разсъждения! – кресна с все сила Евстрат Спиридонич и се разтрепера. – Излез вълн! Ще заповядам да те изхвърлят!

В читалнята се вдигна невъобразим шум. Евстрат Спиридонич, червен като рак, крещеше и тропаше с крака. Жестяков крещеше. Белебухин крещеше. Крещяха всички интелигенти, но niskият, плътен, глух бас на мъжа с маската заглушаваше гласовете на всички. Поради общата бъркотия танците спряха и хората заприиждаха от залата към читалнята.

За по-голяма внушителност Евстрат Спиридонич извика всички стражари, които се намираха в клуба, и седна да пише протокол.

– Пиши, пиши – каза маската и тикна пръст под перото му. – Какво ще стане сега с мене, клетия? Горкият аз, отидох си! Защо ме погубвате мене, злочестника? Ха-ха! Е какво? Готов ли е протоколът? Подписаха ли го всички? Хайде сега гледайте!... Едно... две... три!

Мъжът стана, изпъна се цял и смъкна маската си. Като откри пияното си лице и огледа всички, любувайки се на ефекта, той се тръшна в креслото и се закикоти радостно. И наистина направи необикновено впечатление. Интелигентите се спогледаха безпомощно и пребледняха, някои се почесаха по вратовете. Евстрат Спиридонич хлъцна като човек, който неволно е извършил голяма глупост.

Всички познаха в раздорника местния милионер и фабрикант Пятигоров, почетен гражданин по рождение, известен със своите скандали, с благотворителността си и както неведнъж бе изтъквано в местния вестник – със своята любов към просветата.

– Е какво, ще се махнете ли, или няма да се махнете? – попита Пятигоров след едноминутно мълчание.

Интелигентите мълчаливо, без да обелят зъб, излязоха на пръсти от читалнята и Пятигоров заключи след тях вратата.

– Ама ти си знаел, че е Пятигоров! – шушнеше дрезгаво малко покъсно Евстрат Спиридонич и разтърсваше за рамото лакея, който бе занесъл виното в читалнята. – Защо мълча?

– Не бяха заръчали да кажа!

– Не бяха заръчали да кажеш... Като те тикна в затвора за един месец, калпазанино, тогава ще видиш „не бяха заръчали да кажа“. Вън! Но пък и вас си ви бива, господа – обърна се той към интеллигентите. – Бунт дигнахте! Не можахте да излезете от читалнята за десет минутки! Ама сега сърбайте, каквото сте дробили. Ех, господа, господа. Не обичам, бога ми!

Интелигентите тръгнаха из клуба омърлушени, разстроени, виновни, като си шепнеха и сякаш предчувстваха нещо лошо... Жените и дъщерите им, научили, че Пятигоров е „обиден“ и сърдит, се умълчаха и взеха да се разотиват. Танците спряха.

В два часа от читалнята излезе Пятигоров; беше пиан и залиташе. Влезе в залата, седна до оркестъра и задряма под звуците на музиката, после тъжно обори глава и захърка.

– Не свирете! – замахаха старшините на музикантите – Шшт!... Егор Нилич спи...

– Няма ли да заповядате да ви изпратим в къщи, Егор Нилич? – попита Белебухин, като се наведе до ухото на милионера.

Пятигоров изви устни така, сякаш искаше да духне муха от бузата си.

– Няма ли да заповядате да ви изпратим в къщи – повтори Белебухин, – или да кажем да ви докарат калясчицата?

– А? Кое? Ти... кво искаш?

– Да ви изпратя в къщи, ако обичате... Време е да нанкате...

– В къ-къщи искам... Из-зпрати ме!

Белебухин светна от удоволствие и почна да вдига Пятигоров. Притичаха и другите интелигенти, с приятни усмивки изправиха почетния гражданин по рождение и внимателно го поведоха към каляската.

– Ама само един артист, един талант може така да баламоса цяло общество – весело каза Жестяков, като му помагаше да се качи. – Аз съм просто изумен, Егор Нилич! И досега се заливам от смях... Ха-ха... А пък ние се пеним, разправяме се! Ха-ха! Вярвате ли, и на театър никога не съм се смял така... Страшен комизъм! Докато съм жив, ще помня тази рядка вечер!

След като изпратиха Пятигоров, интелигентите се развеселиха и успокоиха.

– Ръка ми подаде за сбогом – каза Жестяков много доволен. – Значи, няма нищо, не се сърди...

– Дано! – въздъхна Евстрат Спиридонич. – Негодник, подъл човек е, но нали е благодетел!... Не може!...

1884

КРАЙ

© Катя Койчева, превод от руски

Антон Павлович Чехов
, 1884

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1988>]